רבי חנינא הוא דחכים כולי עלמא לאו חכימי הכי אמר רבי יוחנן חכמתא דרבי חנינא גרמא לי דלא אחזי דמא מטמינא מטהר מטהרנא מטמא אמר רבי אלעזר ענוותנותא דרבי חנינא גרמא לי דחזואי דמא ומה רבי חנינא דענותן הוא מחית נפשיה לספק וחזי אנא לא אחזי אמר רבי זירא טבעא דבבל גרמא לי דלא חזאי דמא דאמינא בטבעא לא ידענא ברמא ידענא למימרא דבטבעא תליא מלתא והא *רבה הוא דידע בטבעא ולא ידע ברמא כל שכן קאמר ומה רבה דידע בטבעא לא חזא דמא ואנא אחזי עולא אקלע לפומבדיתא איתו לקמיה דמא ולא חזא אמר ומה *רבי אלעזר דמרא דארעא דישראל הוה כי מקלע לאתרא דר' יהודה*) לא חזי דמא אנא אחזי ואמאי קרו ליה מרא דארעא דישראל דההיא אתתא דאייתא דמא לקמיה דרבי אלעזר הוה יתיב רבי אמי קמיה ארחיה אמר לה האי דם חימוד הוא בתר דנפקה אטפל לה רבי אמי א"ל בעלי היה בדרך וחמדתיו קרי עליה °סוד ה' ליראיו *אפרא הורמיז אמיה דשבור מלכא שדרה דמא לקמיה דרבא הוה יתיב רב עובדיה קמיה ארחיה אמר לה האי דם חימוד הוא אמרה ליה *לבריה תא חזי כמה חכימי יהודאי א"ל *דלמא כסומא בארובה הדר שדרה ליה שתין מיני דמא וכולהו אמרינהו ההוא בתרא דם כנים הוה ולא ידע אסתייע מלתא ושדר לה סריקותא דמקטלא *כלמי אמרה יהודאי בתווני דלבא יתביתו אמר רב יהודה מרישא הוה חזינא דמא כיון דאמרה לי אמיה דיצחק ברי האי טיפתא קמייתא לא מייתינן לה קמייהו דרבנן משום דזוהמא לא חזינא בין טמאה לטהורה ודאי חזינא ילתא אייתא דמא לקמיה דרבה בר בר חנה וטמי לה הדר אייתא לקמיה דרב יצחק בריה דרב יהודה ודכי לה והיכי עביד הכי *והתניא *חכם שטימא אין חברו רשאי לטהר אסר אין חבירו רשאי להתיר מעיקרא מטמי הוה מטמי לה כיון דא"ל דכל יומא הוה מדכי לי כי האי גונא והאידנא הוא דחש בעיניה דכי לה ומי מהימני אין והתניא *נאמנת אשה לומר כזה ראיתי ואבדתיו *איבעיא להו כזה טיהר איש פלוני חכם מהו תא שמע נאמנת אשה לומר כזה ראיתי ואבדתיו שאני התם דליתיה לקמה תא שמע דילתא אייתא דמא לקמיה דרבה בר בר חנה וטמי לה (א) לקמיה דרב יצחק בריה דרב יהודה ודכי לה והיכי עביד הכי והתניא חכם שטימא אין חבירו רשאי לטהר וכו' ואמרינן מטמי הוה מטמי לה כיון דאמרה ליה דכל יומא מדכי לה כי האי גונא והאידנא הוא דחש בעיניה הדר דכי לה אלמא מהימנא לה רב יצחק בר יהודה אגמריה סמך רבי ראה דם בלילה וטימא ראה ביום וטיהר המתין שעה אחת חזר וטימא אמר אוי לי שמא טעיתי שמא טעיתי ודאי טעה דתניא לא יאמר חכם אילו היה לח היה ודאי טמא אלא אמר*) *אין לו לדיין אלא מה שעיניו רואות מעיקרא אחזקיה בטמא כיון דחזא לצפרא דאשתני אמר *(ליה) ודאי טהור הוה ובלילה הוא דלא אתחזי שפיר כיון דחזא דהדר אשתני אמר האי טמא הוא ומפכח הוא דקא מפכח ואזיל רבי בדיק לאור הנר רבי ישמעאל ברבי *יוסף בדיק ביום המעונן ביני עמודי אמר רב אמי בר שמואל *וכולן אין בודקין אותן אלא בין חמה לצל רב נחמן אמר רבה בר אבוה בחמה ובצל ידו : וכמזוג שני חלקים כו' : תנא

השרוני

*) [גמ"ש: דרב יהודה] *) [מי' נ"ל יאמר]

תהלים כה

דרבי חנינא הוא דחכים. ומלי בדיק כה"ג: דמרא דארעא דישראל. בקי במראות דם מכל חכמי ארץ ישראל כדמפרש לקמן: פומבדיתא. אתריה דרב יהודה בשילהי פ"ק דסנהדרין (דף יז:) סבי דפומבדיתא רב יהודה ורב עינא: ולא חזא. משום כבודו דרב יהודה: ארחיה.

תורה אור

הריח בו: חימוד. שנתאוית לבעלה וראתה הדם מחמת תאוה: איפרא הורמיז. נכרית היתה וכן שמה ואעפ"כ היתה משמרת עצמה מנדות וקרובה להתגייר ואף קרבנות היתה שולחת*. ולשון יופי איפרא חן כמו אפריון נמטייה לרבי שמעון (ב"מ דף קיט.): הורמיז. כמו (ב"ב דף עג.) הורמין בר ליליתא כלומר יופי שדים היה לה: ארחיה כו'. ואע"ג דאמר לעיל רבא לא ידע בדמא ניסא איתרחיש ליה: שלח לה. משום דורון: סריקותא. מסרק נאה: מקטלא כלמי. שהורגין עליה כינים. וסברה דאי הבין ומשום הכי שלח לי האי: כלמי. כינים כדמתרגמינן כינים* כלמתא: (ב)בתווני לבא. בחדרי הלב אתם יושבים. מחדרים* מתרגמי' מתווניא. כלומר כל חכמה מלויה בכם: לא חזינא. דדילמא אשמני ואע"ג דמראה דם טהור יש לה דלמא אי איתא טיפתא קמייתא הוה מיחזי טמא: בין טמאה לטהורה. כשכלין ימי טוהר של זכר או של נקבה ורואה ביום ארבעים ואחד או ביום שמונים ואחד: חזינא. דהוא דמא אי דם טמא מטמינא ואי לאו מחמשה דמים הוא מטהרינא דההוא ודאי טיפתא קמייתא הייתא דלא מוזהמא דעד השתא הואי ואתא דם טוהר שכל מ' לזכר ופ' לנקבה מעין פתוח ואפי' פסקה יום או יומים הואיל ומוחזקת היא בדמים לא והאי ומייתא טיפתא קמייתא: מעיקרא טמויי טמי לה. רב יצחק משום כבודו דרבה בר בר חנה: כזה ראיתי. מביאה דם ואמר או שלה או של חברתה ואומרת כזה ראיתי ואבדתיו אם דם זה טהור לא מספקינן ליה בטומאה משום דם האבוד דמהימנא למימר כזה ראיתי: כזה טיהר לי פלוני כו' מהו. שתסמוך עליה חברתה שהראתה דמה לזו ואמרה לה כדם זה שלך הראתי גם אני לפלוני חכם וטיהר: נאמנת אשה כו'. אלמא קים לה במראה דמים: דליתיה קמן. אבל הכא דאיתיה קמן ניחזי אנן: אגמריה סמך. דפשיטא ליה דטהור והאי דהוה מטמא מעיקרא משום כבודו דרבה בר בר חנה אבל אי הוה מספקא ליה לא הוה סמיך עלה: ראה ביום. לאותו דם עצמו: חזר וטימא. קס"ד דלא חזר ורלאהו אלא מאליו חזר בו וטימא דסבר שמא אמש טמא הוה ועכשיו שינה נשתנה ממראיתו ממה שהיה לו אמש ואילו הוה לח כמתחלתו הוה נראה טמא לפיכך חזר בו ממה שטיהר: שמא טעיתי. במה שאמרתי וטימאתי הואיל ומראיהו עכשיו טהור: מעיקרא אחזקיה בטומאה. כלומר אמש לא מספק טימא אלא שפיר חזייה ואחזיק בטומאה דאמרי' לקמן רבי בדק לאור הנר: דאישתני. הלבין: דההדר אישתני. עוד יותר: מפכח. מראה אדמומיתו עוברת הילכך הדר למילתיה קמייתא וטימא. והא דאמרינן אין לו לדיין אלא מה שעיניו רואות היכא דלא אחזיה כשהוא לח ולא אידמי ליה כטמא: בין העמודים. היכא דגרסי ואע"ג דליכא נהורא כולי האי: ובצל ידו. נותן ידו כנגד חמה על הדם ומיגל:

השרוני

והא רבה דידע · רבה גרס ורבה היה בקי כדמוכח בסמוך גבי דאפרא הורמיז ורש"י פירש בסמוך דאיתרחיש ליה ניסא ואין נראה דנוקא בסוף הוא דאיתרחיש ליה ניסא כדמוכח בסמוך :

טיפתא קמייתא · ושאר חכמים שהיו רואין לא היו מחמירין כ"כ או שהיו בקיאין ביותר :

כל יומא הוה מטהר לי כה"ג · משמע שלא היתה רגילה להראות לרב נחמן בעלה ושמא לא היה בקי והא דאמר ר"נ לעיל (דף יט:) בדם הקזה קבלה היתה בידו אי נמי היתה חוששת שמא היה מחמיר על עצמו להיות לבו נוקפו ופורש ולא יסמוך על חכמתו אי נמי שלא תתגנה בפניו אבל אין טעמא דאסור לראות דמי אשתו דהא במס' נגעים (פ"ב מ"ה) תנן כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו ר"מ אומר אף לא נגעי קרוביו כל הנדרים אדם מתיר חוץ מנדרי עצמו ר' יהושע אומר אף לא נדרי אשתו ואילו כל הדמים אדם רואה חוץ מדמי אשתו לא קתני :

אגמריה סמך · לפי הפשט משמע דלכך האמין לדבריה אבל בענין אחר [פירוש בלא דבריה] לא היה מתיר אע"ג דאגמריה סמך וקשה דבפ' אלו טרפות (חולין מט:) אמרו גבי ההיא מחטא דאישתכח בסימפונא דכבדא אתא מר בריה דרב אידי טריף ורב אחא בר מניומי מכשיר לכך נראה לפרש דהשתא הדר ביה משינויא קמא והיכא דאגמריה סמיך רשאי להתיר אע"ג דחכם כבר אסר ויש מקשה על ילתא היכי עבדה הכי הא אמרינן בפ"ק דמס' ע"ז (דף ז.) הנשאל לחכם וטימא לא ישאל לחכם ויטהר וי"ל דקפידא לא הויא אשואל אלא אחכם אבל השואל ישאל כל מה שירצה דמתוך כך ידקדקו בדבר ופעמים שהראשון טועה ויצא הדבר לאורה:[ועי' תוס' ע"ז ז. ד"ה הנשאל ותוס' חולין מד: ד"ה היכי]:

הדרן עלך כל היד

תוספי הרא"ש

והא רבה דידע בטבעא ולא ידע בדמא · רבה גרס אבל רבא היה בקי כדמוכח לקמן גבי איפרא הורמיז ולא כמו שפירש"י דאיתרחיש ליה ניסא דלא משמע הכי דהקא בדם כנים הוא דאיתרחיש ליה ניסא ועוד דרבא לא חזי דמא בשני דרבי זירא : ארחיה אמר האי דם חימוד הוא · פי' וטמא כדאמרינן תבעוה לינשא ונתפייסה צריכה לישב ז' נקיים שמא מחמת חימוד ראתה דם ולהודעת חכמתו הוא דאמר הכי : טיפתא קמייתא לא מייתי קמייהו דרבנן · שאר החכמים שהיו רואין לא היו מחמירין כל כך (כלומר) או שמא היו בקיאין יותר והאין היו בזה שמביאין לפניהם אי זה מראות דם וראתה אף בטיפה קמייתא : ילתא איתי דמא קמיה דרבה בר בר חנה · מה שלא הראתה לרב נחמן בעלה שמא לא היה בקי והא דאמר רב נחמן לעיל דדם הקזה קבלה היתה בידו · אי נמי היתה יראה שלא יחמיר על עצמו לחוות לבו נוקפו ופורש ולא יסמוך על חכמתו · אי נמי שלא תתגנה בפניו (א) ואין לומר דלפי מעשה שלא היה רב נחמן בעיר דסדקאמרה כל יומא הוה מטהר לי כה"ג משמע שהיתה רגילה להראות לו. ואין לומר דאין אדם רואה דמי אשתו דהא תנן במס' נגעים כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי אשתו ר' מאיר אומר אף לא נגעי קרוביו · כל הנדרים אדם מתיר חוץ מנדרי עצמו ר' יהודה אומר אף לא נדרי אשתו ואילו כל הדמים אדם רואה חוץ מדמי אשתו לא קתני : אגמריה סמך · והשתא הדר ביה משינויא קמא דמעיקרא מטמי טמי לה דכיון דאגמריה סמך מצי שפיר לטהר מה שאסר הראשון דהא דאמרי' אין חבירו רשאי לטהר היינו מטעמא דוקא מסברא אבל אין לפרש דאגמריה סמך ולפיכך האמין לדבריה ולעולם צריכין לשנוייא קמא דא"כ קשה מההיא דאמרינן פרק אלו טריפות ההיא סחופא דאישתכח בסיפתונא רבא דכברא סר חתנא בריה דרב אידי טריף רב אדא בר מניומי מכשיר ותימה ילתא היכי עבדה הכי והא אמרינן פ"ק דע"ז הנשאל לחכם וטימא לא ישאל לחכם ויטהר וי"ל דקפידא דהתם לאו אישאל קאי אלא אחכם · כלומר שלא יתיר חכם מה שאסר חבירו אבל השואל יכול לישאל מה שירצה ובלבד שיאמר פלוני טימא לי ואם יראה לשני שטעה הראשון ישא ויתן עמו עד שיחזירנו ובהכי ניחא נמי הא דפריך לעיל והיכי עביד הכי והתניא חכם שטימא כו' ומאי קא פריך דלמא איהי לא קאמרה ליה שרבה בר בר חנה טימא לה אלא ודאי לא היתה שואלת לו אם לא שהיתה אומרת לו שכבר טימא לה רבה בר בר חנה : סליק פרק כל היד

(א) נראה דצ"ל ואין לומר דכאותו זמן שבאתה לשאול לרבה בר בר חנה לא היה רב נחמן בעיר ·

קב א טוש"ע י"ד סי' רמב סעיף לא בהג"ה :

קג ב מיי' פ"ט מהל' איסורי ביאה הל' י סמג עשין קיא טוש"ע י"ד סימן קפח סעיף ב:

קד ג טוש"ע שם ולא [illegible]:

קה ד מיי' שם הל' יב:

[[illegible] גיטין יט:]

[פי' תוס' גיטין יט: ד"ה כורמין וכו' חולקים לפרש"י דסכא]

[בערוך ערך סרק כי' לומא קלמי ולע דבכל התרגומים שלפנינו תרגום כנים קלמתא וכ"כ המתורגמן ותוס' רש"י ד"ה כלמי וכו' וכן רש"י ברכות נח: ד"ה ומסמרשפי וכו' עכ"ק]

חולין מה: פ"ז ג ע"ש ברכות סג:

[[illegible]]

[לעמ"ש רש"י ד"ה לרמוז וכו' מוכרת תרגום סים רבא ועי' תוס' ד"ה ושלא רבא וכו']

[שמות ס]

דברים לג

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' הוה דילתא וכו' ושמי לה הדר איתא לקמיה דר' יצחק : (ב) רש"י ד"ה בסוכה · נ"ב פי' כפ"ג דף כח ע"ב פי' תוספות בתוספתא נכרים ע"ש :

לבריה כצ"ל יעב"ץ

[ב"ב יב:]

◆

מוסף רש"י

דמרא דארעא דישראל הוה. בקי מכל חביריו (גיטין יט:).

כסומא בארובה. כסומא שמכוון לירד בארובה במקרה בעלמא (ב"ב יב:).

אין לו לדיין אלא מה שעיניו רואות. אין לו לדיין לירא ולמנוע עצמו מן הדין אלא לפי מה שעיניו רואות לידון, ויסכין להוליכו לבדקו ולאמיתו ושוב לא יענש (סנהדרין ו:) והוא הדין לדבר המסור נסברא, דאין לו אלא מה שלבו רואהו (רשב"ם ב"ב קלא.).

הדרן עלך כל היד

ב"ב קלא. סנהדרין ו:

[צ"ל יומי]

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones